

SHAHID RAMAN PUBLIC SCHOOL

Class : Xth
Sub. : Sanskrit

Bangaon, Saharsa
Pre Board Examination : 2025-26

F.M. : 80
Time : 3 Hour

01. प्रस्तुत गाद्यांश हिन्द्याम् अर्थ लिखत -

अस्ति देवलाख्ये ग्रामः । तत्र राजसिंह नाम राजपुत्रः वसति स्म । एकदा के नापि आवश्यक कार्येण तस्य भार्या बुद्धिमती पुत्र द्वयोपेता पितुर्गृहं प्रति चलिताः मार्गे गहनकानने सा एकं व्याघ्रं ददर्श । सा व्याघ्रमागच्छन्तं दृष्ट्वा धाष्ट्र्यात् पुत्रौ चपेटया प्रहृत्य जगाद ।

02. गद्यांशात् उत्तरं चिनुत ।

वनस्य दृश्यं समीपे एवैका नदी वहति ।

एकः सिंहः सुखेन विश्राम्यति, तदैव एकः

वानरः आगत्य तस्य पुच्छं धुनाति । क्रुद्धः सिंहः तं प्रहर्तुमिच्छति परं वानरस्तु कूर्दित्वा वृक्षमारूढः ।

तदैव अन्यस्मात् वृक्षात् अपरः वानरः सिंहस्य कर्णमाकृष्य पुनः वृक्षोपरि आरोहति ।

क) कुत्र नदी वहति ?

ख) किम् धुनाति ?

ग) अपरः वानरः किं करोति ?

घ) कः विश्राम्यति ?

ङ) 'इच्छति' मूलरूपः लिख ।

च) 'धुनाति' अर्थ लिख ।

छ) 'उपरि' विलोम शब्दः लिख ।

ज) सिंहस्य पर्यायं लिख ।

झ) गद्यांशात् एकं संज्ञा शब्दं लिख ।

ञ) गद्यांशात् 'आरूढ' शब्दस्य पर्यायं चिनुत ।

ट) एकं पूर्वकालिक क्रियां लिख ।

03. सन्धि विच्छेदं वा सन्धि कुरु ।

प्रकृतिरेव, स्यान्नैव, अस्मान्नागरात्, हि+ अनन्ता, बहिः + अन्तः + जगति, धूमम् + मुंचति ।

04. अद्योलिखितानाम् अव्ययानां सहायतया रिक्तस्थानानि पूरयत -

भृशम्, यत्र, तत्र, अत्र, अपि, एव, सदा, बहिः ।

क) इदानीं वायुमण्डलंप्रदूषितमस्ति ।

ख)जीवनं दुर्वहम् अस्ति ।

ग) प्राकृतिक-वातावरणे क्षणं संरक्षणम्लाभदायकं भवति ।

घ) पर्यावरणस्य संरक्षणम्प्रकृतेः आराधना ।

ङ)समयस्य सदुपयोगः करणीयः

च) भूकम्पित समयेगमनमेव उचितं भवति ।

छ)हरितिमाशुचि पर्यावरणम् ।

05. रेखांकित शब्देन प्रश्ननिर्माण कुरु ।

क) पुत्रं द्रष्टुं सः प्रस्थितः ।

ख) करुणापरो गृही तस्मै आश्रयं प्रायच्छत् ।

ग) चौरस्य पादध्वनिना अतिथिः प्रबुद्धः ।

घ) न्यायाधीशः वंकिमचन्द्रः आसीत् ।

ङ) स भारवेदनया क्रन्दति स्म ।

च) उभौ शवं चत्वरे स्थापितवन्तौ ।

06. निम्नलिखित श्लोकस्य अर्थं हिन्दयाम् लिखत ।
सेवितव्यो महावृक्षः फलच्छायासमन्वितः ।
यदि दैवात् फलं नास्ति छाया केन निवार्यते ॥
07. पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत -
क) व्याघ्रः किं विचार्य पलायितः ? ख) बुद्धिमती श्रृगालं किं उक्तवती ?
ग) कुशलवयोः वंशस्यकर्ता कः ? घ) बालभावात् हिमकरः कुत्र विराजते ?
ड) सुरमिः इन्द्रस्य प्रश्नस्य किमुत्तरं ददाति ?
08. घटनाक्रमेण योजयत -
क) व्याघ्रः व्याघ्रमारी इयमिति मत्वा पलायितः ।
ख) प्रत्युत्पन्न मतिः सा श्रृगालम् आक्षिपन्ति उवाच ।
ग) जम्बककृतोत्साहः व्याघ्रः पुनः काननम् आगच्छत् ।
घ) मार्गे साएकं व्याघ्रम् अपश्यत् ।
ङ) व्याघ्रं दृष्ट्वा सा पुत्रौ ताडयन्ति उवाच-अधुना एकमेव व्याघ्रः विभज्य भुज्यताम् ।
च) बुद्धिमती पुत्रद्वयेन उपेता पितृगृहं प्रति चलिता ।
छ) त्वं व्याघ्रत्रयं आनेतुं प्रतिज्ञाय एकमेव आनितवान् ।
ज) गलबद्ध श्रृगालः व्याघ्रः पुनः पलायितः ।
09. प्रसंगानुसारं : श्लोकस्य अर्थं संस्कृते लिखत ।
प्राणिनां जायते हानिः परस्परविवादितः ।
अन्योन्यसहयोगेन लाभस्तेषां प्रजायते ।
10. वाक्यमाधृत्य संस्कृते उत्तरं दद ।
“तपोवनवासिनो देवीति नाम्ना आह्वयन्ति ।
भगवान् बाल्मीकिर्वधूरिति ।”
क) इदं वाक्यं कः कथयति ? ख) इदं वाक्यं कं कथयति ?
ग) देवीति के कथयन्ति ? घ) का वधूस्ति ?
ङ) कस्य वधूरस्ति ? च) वाक्यस्य प्रसंगं लिखत ।
11. निर्देशानुसारं कार्यं कुरुत -
क) सः पुस्तके पठति । (कर्मवाच्ये) ख) सा रोटिकां खादति (कर्मवाच्ये)
ग) गुरूना पाठः पठितवान् (कर्तृवाच्ये) घ) भवता भोजनानित याचन्ते । (कर्तृ वाच्ये)
12. निम्नलिखित शब्दानुसारं पंच वाक्य रचयताः
अत्र, पर्वते, बसन्ति, किष्किन्धा, सुग्रीवः, स्म ।
13. प्रकृति प्रत्ययः भिन्नं कुरु -
खादितवान्, गच्छन्, हत्वा, पाठितः, प्रणम्य, विद्यमानः, कृतः, प्रबोध्य, उक्तवान्, नतः ।
14. समास विग्रहं कुरु तस्य नामं च लिख ।
ग्रामगतः, कूपपतितः, कमलनयनः, दशाननः, पंचवटी
15. अशुद्धि संशोधनं कुरुत -
सः श्वः गृहात् गच्छति, माता भिक्षुकं धनं यच्छति, अहं बहवः चक्राणि नेष्यामि अहं सिंहेन विभेमि, त्वां पुस्तकं पठेत ।
16. संस्कृत भाषायां समयं लिखत -
6 : 45
11 : 15
8 : 30
10 : 45